

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
16 iuliu st. v.
28 iuliu st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 29.

ANUL XXV.
1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Aron Pumnul*.)

Povestirea faptelor ce marii noștrii bărbați au îndeplinit, servește ca un impuls de imitare pentru posteritate.

Pilele trecute se implini anul, de când frații bucovineni și în specie »societatea pentru literatură și cultura română din Bucovina«, au ridicat un monument pe mormântul marelui lor apostol Aron Pumnul, în semn de recunoștință pentru nebositele sale năsuințe de a deșteptă spiritul național pe care el și-l însușise încă la casa părintească din Cuciulata de pe țera Oltului, unde văduse pentru prima dată lumina la 27 (29 ?) noiembrie 1818. »Sărmanii ! ei n'aveau să deie fiului lor nici nume strălucit, nici avere, ce i-au dat simțământul sacru al naționalității.«¹⁾

Născut în niște timpuri critice, când în Ardeal domnia o fierbere generală, când mult cercatul popor român era în luptă pentru »cultură și propășire«, de sine se înțelege că instruirea i-a fost cu anevoie. Dar cu toate acestea fu dus la școală în Odorheiu la etatea de 14 ani (1832.) Causa că fu dat numai la o așa etate înaintată la școală, e de a se căută în suferințele sale în sănătate, cari avură o influință asupra întregii sale vieți.²⁾

Dela Odorheiu fu dus la 1836 în Blaș, și apoi la Cluș. La 1843 absolvând cursurile gimnasiale după împărțirea de atunci, archidieceasa gr. cat. a Blașului de care se ținea, îl trimise la seminarul dela St. Barbara din Viena, unde pe lângă studiile obligate »în vătă cu zelul cel mai înflăcărat . . . istoria literaturii române, căreia i-a ramas devotat până la ultima »sa respirațiune.«³⁾ Despre acesta ne spune însuș în »ultima epistolă ce posedem : »Noi pe timpul nostru »pe lângă studiile obligate am cetit și am studiat »toți clasicii, toți filosofii tuturor națiunilor și toți »istoricii și limbisticii lor ; fiind că este cunoscut că »în școală se învătă numai îndrumarea spre știință, »er nu știința însași, acesta se învătă numai din »studiarea autorilor renumiți, cari trebuie studiați »afară de școală.«⁴⁾

Și aievea, a desvoltat un zel mare, numai

*.) Biografie prelucrată pe baza unor epistole autografe remase dela el.

¹⁾ Iosif Vulcan : »Panteonul român« pag. 62.

²⁾ Idem, ibidem.

³⁾ Vulcan, op. cit. pag. 63.

⁴⁾ Neputând transcrie citațiunile din epistole cu ortografia sa menținem numai forma cuvintelor.

întru învățarea limbilor străine, ci s'a apucat însuș de a scrie și traduce opuri a căror necesitate se simția. Că a lucrat mult, ni-s dovadă opurile sale, ce le-a început încă de când era în seminar, și le-a continuat mai târziu ca profesor în Blaș și Cernăuți.

Numerul lucrărilor sale se urcă la 16, din cari inse nu s'au tipărit decât numai trei, și acelea pe când era încă el în viață. Celealalte manuscrise se află imprășciate pe la elevii sei.¹⁾

Reintors acasă dela Viena a fost denumit ca profesor la gimnaziul din Blaș, unde îl ajunsese apoi memorabilul an 1848, acela al redeșteptării popoarelor asuprite. Succesul dobândit, de a adună pe toți Români la olaltă pe duminica Tomei se atribue și cu tot dreptul acestui mare bărbat, care imprășcia prin studenții sei proclamațiuni convocătoare la adunarea de pe »Câmpul libertății.«

Erumpând mai târziu revoluțiunea și fiind persecutat de revoltanții în contra tronului, se refugiă în România. Acolo, — după cum ne spune însuș — »guvernul provisor m'a însărcinat să predic și să esplic poporului spiritul constituțiunii și al principiilor »liberale. Am fost în cele din urmă surprins la Focșani de invasiunea Muscalilor . . . *abiă am scăpat și »sub acest port m'am strecurat până aici.*²⁾

Să lămurim puțin cuvintele subliniate, spre a vedea marea strimțore în care se află, și cât de mult avu să suferă din partea persecutorilor, — a inamicilor sei naționali.

Ecă anume ce scrie el în o epistolă adresată decedatului P. B., scrisă de sigur numai cu douetrei luni înainte morții sale. Nu putem satorî anume când fu scrisă aceea epistolă, căci nu pörtă nici un dat, dar considerând datul epistolei precedente ce avem în colecțiunea noastră, și care e : 23 iunie 1865 — și cel al morții sale 24 ianuarie 1866, — conchidem că a fost scrisă pe la finea său începutul lui august 1865. »Cădând — scrie Pumnul — revoluțiunea și constituțiunea rumâniei și intrând Muscalii în țeră, am fost nevoit să călătoresc de acolo, »și provedința me îndreptă fără vre o precugetare a »mea spre Cernăuți ; dar eu n'aveam nici o para la »sufletul meu, și veđi cu doi doiđeceri imprumutați »dela profesoriul ardelean Nistor, am călătorit apostolesce dela București prin Urđiceni, Brăila, Galați, »Birlad, Iași, Botoșani, Dorohoi, Mihăleni la Cernăuți, deși în tot drumul acela am fost urmărit din

¹⁾ V. Gr. Pop : »Conspect asupra literaturii române« tom II, pag. 162—3.

²⁾ G. Sion : »Suveneri Contimporane« pag. 368—370. Anul 1848.

»pas în pas de cătră un Emisariu al lui Coșut, care
»emisariu îndestrat cu bani de ajuns conduse în mai
»multe locuri, precum la Botușani sicari vagabunți,
»ca să mă omóre tâlhăresce; însă ingerul pădătoriu
»al meu mi-a descoperit secretul înfloratoriū și m'a
apărat de dînsul.«

Să mai vedem acuma și portul sub care ne
spune ănsuș că ajunse în Bucovina.«

»Intr'una din zile — naréză dl Sion — eșind
»și apucând să me duc spre baia de aburi, când
»treceam peste un pod de piétră, vėd un om imbră-
»cat în sdrențe, negru la față, pletos, murdar, cu o-
»pinci în piciorē și cu o pălărie mare mocănescă în
»cap. Acel om se oprește în dreptul meu și își scote
»pălăria. Luându-l drept cerșitor, scosei o monetă de
»aramă și-i oferii. El inse în loc de a întinde mâna
»spre a primi dice:

— Mulțămesc; dar mai înainte a-ș întrebă pe
»domnul decă memoria nu me înșelă, sūnteți dl Sion?

— Da, dle! nu te înșeli; dar de unde me cu-
noșci?

— Ai dormit o nópte în casa mea.

— Unde? când? Cine ești? Adumi aminte căci
nu știu să te fi vėđut undeva.

— La Blaș... Pumnul...?

— A! Ce! Dta! Pumnul... Aron Pumnul?

— Da, dle Sion. Țta în ce stare me aflu.

— Cum se pôte? pentru ce?

— Iți voi spune pe scurt...¹⁾ Noue nu ni-i mai
de lipsă, o am spus mai în sus.

Nararea suferințelor ce îndurase făcū o impre-
siune tristă asupra dlui Sion; — și ore asupra cui
nu ar fi făcut — care, după ce îl imbracă în alte
vestminte, îl scăldase și îl rase, îl duse de îl intro-
duse în familia Hurmuzachi, unde: »se desbăteau pu-
»rura intereselor cele mai vitale ale națiunii române,
»și anume: cum să se înainteze cultura națională,
»înțelesuală și morală pe la toți românii și cu deo-
»sebite la cei din Bucovina; aici eră un isvor de
»inteligență și un focular de tóte științele la care se
adăpau și se încălđiau toți aceia, cari aveau fericirea
»de a cercetă această casă binecuvėntată; de aicea
»spiritele luau o direpțiune nouă plină de sbor, și
»inimile incepeau a bate mai cald romănește și se
»inzestrau cu o iubire puternică și infocată pentru
»tot ce eră și se numia național.«²⁾

În cercul acestei familii atât de patriotice și
iubitore de inaintarea culturală a Romănilor, fu prim-
mit Pumnul cu bucurie și cu ovațiuni.

Dar și de asta dată când intră în această a doua
»patrie, ca și la nașcerea sa, timpurile erau critice.
»Trista Bucovină eră încinsă în doliu, străinismul
»cutropi monumentele glorióse ale străbunilor români,
»sclavismul se lățise în tótă grođimea sa, limba na-
»țională, atară de școla română unde se invėtă forțe
»puțin și după o gramatică defectuoasă, eră eschisă
»din tóte institutele, chiar și din teologie.³⁾

Intr'adevăr grele timpuri! Un alt bărbat de un
spirit mai mic și mai timid de cum eră Pumnul, ar
fi stat îngrođit în fața atător stări de lucruri. El inse
nu se îngrođi. Căpėtând permisiune ținū câteva con-
ferințe literare, vorbind despre limba și originea na-
țiunii române cu atăta iscusință și pricepere de cauză
incăt își câștigă peste scurt timp o poporalitate forțe
mare în tóte clasele societății.

Și cum nu! când vom consideră impregiurarea
spusă mai sus, că în Bucovina pe vremea aceea stu-
diul limbei naționale eră cu totul tot îndērēt, aprópe
uitat. El, întocmai ca și o ploicică de vėră ce redică

¹⁾ Sion op. cit. pag. 368—70.

²⁾ Vulcan op. cit. pag. 84.

³⁾ Vulcan, op. cit. pag. 64.

la viėtă florile ofilite de căldură, — deșteptă în as-
cultătorii sei prin conferințele ce ținea spiritul cu-
noșcinții de sine, spiritul național.

»Toți acei ce făceau cunoșcința lui, — dice dl
»Sion, care petrecea pe atunci în Cernăuți, ca pro-
»scris se întreceau ai trimite ajutóre și daruri, ca o-
»frande cuvenite venerațiunii ce insuflă persóna sa.«¹⁾

Tot pe atunci la insistința renumitei familii
Hurmuzachi se făcū o petițiune generală de cătră lo-
cutorii țerei spre a se păzi drepturile ce țera le avu-
sese în vechime. Urmarea acestei petițiuni îndreptate
cătră împėratul și dieta imperială, fu despărțirea Bu-
covinei de Galiția, dar mai ales: catedra pentru limba
și literatura română la gimnasiul superior din Cernăuți.
Acastă decisiune de mult așteptată, umplū de
bucurie inimile tuturor Romănilor și nu va fi incu-
rėnd uitată.

Iniințată catedra odată, mai eră trebuință de
un profesor care să o ocupe. Și ore cine eră mai
competent ca să ocupe această catedră, decăt Pum-
nul care arătă față de literatura română o iubire și
atragere nemărginită, însușindu-și spre acest scop o
știință vastă. Opiniunea publică eră tótă pentru el.

Comisiunea esmisă spre a esamină pe concu-
renții la această catedră, și a căror număr ajunse la
6,²⁾ după ce i supuse pe toți la un esamen scriptu-
ristic aspru, se declară pentru Aron Pumnul a cărui
putere și aptitudine de știință o cunoșceau destul de
bine. »Alesandru Hurmuzachi președintele acestei co-
misiuni se declară, — după cum esprimă dl dr. Sbi-
era — cu tótă inima pentru el, propunėndu-l ca pro-
fesor la noua iniințată catedră.«³⁾

La 1849 Pumnul »favorizat de titlurile sale aca-
»demice și de acela de vechiu profesor al semina-
»rului din Blaș,⁴⁾ prin brevetul ministerial e și de-
numit ca suplent la aceea catedră. Un an mai târđiu
la 15 febr. 1850 prin decret e întărit ca profesor de-
finitiv.⁵⁾ Misiunea ca profesor ș-o implinise apoi ca
nime altul.

»Luându-și misiunea de apostol al naționalității
»în provincia acesta amenințată cu desnaționalizare
»atăt din partea Rutenilor cât și din a Germanilor
»se stabili pentru totdeuna acolo și cu apostolatul
»seu, își făcū un nume mare în istorie.«⁶⁾

Recomandarea comisiunii pentru de a se de-
numi Pumnul ca profesor la aceea catedră, fusese tare
basată. El se și năzuia din tóte puterile sale spre o
redică până unde numai putea. »Acastă catedră« —
dice Al. Hurmuzachi — »prin el a devenit pentru noi aici
(în Bucovina) paladiul științii naționale, altarul sim-
țului și al virtuții, vatra naționalității române. Ro-
măni se bucurau, se mândriau cu ea, străinii o res-
pectau.«⁷⁾

»La deschiderea cursurilor — dice V. Gr. Pop
— știu el prin înțeleptele-i sfături să atragă pe Ro-
»măni la rađele binefăcătore ale luminării și culturii
»naționale. De prin orașe și sate intr'au cu mulțimea
»în acel liceu juni români, ca pe lângă studiul ce-
»loralalte științe și limbi să se adape și de studiul

¹⁾ »Suvenirii contemporane« pag. 370.

²⁾ Consistoriul episcopal recomandă pe Ilarion Hacman, Porfirie Dimitrovici, Samuil Andrievici, Teoctist Blajevici și Vasilie Ianovici — vorbirea academicianului dr. Ion alui George Sbiera, la festivitatea consacării monumentului lui Pumnul. («Familia» 1888 nr. 30 (?).)

³⁾ Idem, ibidem.

⁴⁾ Sion: opul citat.

⁵⁾ Acastă notiță ce-o imprumutai din vorbirea, de nu me înșel, a dlui dr. I. Sbiera, nu ni se pare destul de esactă. Căci ecă ce scrie Pumnul cam prin aug. 1864: »eu nu mi-am primit întăritura definitivă de profesor în decurs de 14 ani, adecă dela 1849-1863.«

⁶⁾ Sion: opul citat.

⁷⁾ Vulcan: opul citat.

»limbei materne, ce prin venirea lui Pumnul încep
»a prinde aripi și a se înălța la gradul ce i se cu-
»vine.¹⁾

Și imensa sa activitate — ca profesor la gim-
nasiu, ca scriitor politic și colaborator de felurite
societăți și ca auctor de cărți ce tracteză varii ma-
terii — fu și încoronată cu succes. Conștiința na-
țională în Bucovina se lățește și se întărește și iu-
birea de știință și cultivare devine tot mai generală.

În mijlocul acestei lucrări continue e lovit de:
„afecțiune candiacă”,²⁾ „de un defect al organismului
inimii”,³⁾ ori ca să me exprim cu cuvintele sale pro-
prie: „de învertoșarea córdelor inimii.”

Ce privește anul când suferi pentru prima oră
de acastă hólă, îl află enorat atât în »Panteonul»
dlui Vulcan, cât și în »Conspectul» decedatului V.
Gr. Pop. Ambii pun anul 1864. Așă duse mai înteu
dl Vulcan la 1869 și posibil că și Pop îl va fi im-
prumutat acest dat tot dela densusul, fiind că își scrisese
tomul II din »Conspect» cu 7 ani mai târziu (1876.)
Ecă ce dăce în acest respect marele bărbat: »Eu me
»aflu tot bolnav de cinci ani de zile. Córdele inimii
»dăce doftorii că s'ar fi învertoșat: doftorii și dofto-
»riile mi-au înghițit și îmi înghit încă tot ce am,
»cât am ramas la sapă de lemn.” Epistola pórtă da-
tul: »Cernăuți 23 martie c. n. 1863.»

De și bolnav, dar dela 1858 totuș el nici când
n'a încetat de a fi activ și de a ajuta după putință
pe cei ce recurgeau. Colecte de a strînge bani pentru
cei miseri, nu făcea, căci: „aici în Bucovina a face
»colecte însemnă atât cât a cere bărbat dela veduvă
»și ea-i duce dorul.”⁴⁾

Ceea ce mai bucuroș făcea eră aceea de a căș-
tigă stipendii pentru studenții lipsiți, fiind că el șciea
destul de bine din propria-i esperință, câte necazuri
au se indure studenții mai cu sémă în gimnasiile
străine. Dăcă nu putea efectui așă ceva în Bucovina,
trecea în Moldova și făcea pe ministrii séu pe dom-
nitorul român să creeze stipendii pentru studenți.
Dar să ve arăt modul cum puse la cale cam pe la
anul 1861—2 un asemenea stipendii pentru niște
tineri bucovineni, cari, fiind că luară parte la niște
mișcări politice, fură eliminați dela gimnasiile Bucov-
vinei.

»La anul 1861 — scrie Pumnul în o epistolă
tare lungă de dto: Cernăuți 18 aug. c. n. 1864 — »se
»dete circular dela guvernul Bucovinei ca comunele
»să alégă deputați la dietă; inse guvernatorul eră un
»armean dat cu totul în brațele Polonilor, cari voiau
»cu ori ce preț să facă ca Bucovina să nu fie țeră
»coronală stătătore de sine, ci să fie numai un cerc
»al Galiții, fără dietă proprie, ca așă să póta stinge
»naționalitatea română din Bucovina.” Spre scopul
acesta guvernatorul chieltui 80,000 fl. v. a. pentru
ca să se alégă deputați de aceia cari să vëndă țera
la Poloni. Din partea lor boierii făcură opoziție, spre
a împiedecă acastă nedreptate și diavolie, trimițend
la statul lui Pumnul patru studenți cu proclamațiuni
prin țeră, spre a invetă pe ómeni ce deputați să
alégă. Nefiind studenții aceștia destul de circumspecti
în apostolatul lor fură prinși și încarcerați, »pentru
»crima de tulburători, revolucionari și vătămarea
»Maiestății (crimen laesae supremae Majestatis.”)

»Apoi ce să veđi? — continuă bolnavul de pro-
»fesor — toți acești patru studenți (Burlă, Bumbac,
»Buligă și Isopescul) locuiau la mine și pentru aceea
»numai puțin a lipsit de nu m'au închis și pe mine
»în criminal, căci totă lumea strigă, că numai eu

»i-am trimis cu proclamațiuni revolucionare prin țeră,
»de și eu pe atuncia zăceam la pat bolnav de
»mórte.”

Afacerea acésta ajunse la Majestate, de unde
prin mijlocirea inspectorului școlar (boem de naștere
și dujman al nemților, polonilor și armenilor) fură
absolvați de invinováțire. Inse profesorii dela gim-
nasiu, de și ei erau cei mai buni, le dederă la tus-
patru secundă și puseră lucrul la cale ca să fie asen-
tați. Strimtorați astfel ei remaseră la boierii cei fo-
losiră, și cari le promiseră câte 300 fl. pe an. Dar,
neavend énsiși de unde să le deie, puseră pe bieții
studenți, — dintre cari doi merseră la Blaș (Vas.
Bumbac și Ion Buliga,) ér unu la Beinș (Vas. Burla¹⁾)
— în periclu de a fi închiși pentru datorii.

(Încheierea va urmá.)

Aurel C. Domșa.

N ó p t e a.

Somnul și cu nóptea

Doi amoresați,

De-o lume de visuri

Gingășe urmați.

El, — purtând cunună

De mac înflorit,

Ea, — cu stele 'n pėru-i

Negru impletit.

Visurile tóte,

Resfățați copii,

Cu pėr blond de aur

Și aripi aurii

Ese la plimbare

Și în drumul lor,

El sărută géna

Vr'unui muritor;

Ea, — făcend tăcere

Lasă 'n urma ei

Visuri în palate

Visuri în bordei.

Numai în spre ăiuă,

Sórele gelos,

Vrënd să prindă nóptea

La sinu-i focos,

Ea-ș ia somnu 'n brațe

Și amėndoi pornesc,

Visurile tóte,

Fug și risipesc.

Carol Scrob.

Învėțământul intuitiv.

(Urmare.)

Păreri de valóre pentru dezvoltarea învățământu-
lui intuitiv găsim deja la unii cugetători, carii au
trăit pe la începutul evului nou. Dăcă voim a
face istoricul acestui ram de învățământ, trebuie să
începem cu secolul al XVI-lea și XVII-lea, cu epoca

¹⁾ Vas Bumbac — poetul Bucovinei și Vas. Burla re-
numitul filolog român (veđi nr. 22.)

¹⁾ V. Gr. Pop: »Conspect» etc. pag. 161.

²⁾ Idem, ibidem.

³⁾ Vulcan: »Panteon» pag. 64

⁴⁾ Ar. Pumnul: epistola dedtto 23/3 n. 63

realismului pedagogic, cu ideile lui Montaigne și Bacon de Verulam. Invățării din școala realistică atraseră mai întâiu atențiunea lumii culte asupra intuițiunii sensuale, ca unicul mijloc de a pute ajunge la cunoștințe adevărate. Montaigne spune, ca știința care se razimă numai pe dișele altora, care consistă din citarea sēcă a cuvintelor, puțin valoroză; nu din cărți se căștigă adevărata înțelepciune, ci prin contact nemijlocit cu lucrurile și întâmplările concrete. Bacon este acela despre carele cu tot dreptul se pôte afirmă, că a dat ideea fundamentată pentru învățământul intuitiv. Observarea cu ajutorul sensurilor, intuițiunea, spune Bacon, are să fie începutul tuturor cunoștințelor. Voind a corege părerile și ideile nōstre, trebuie să ne întorcem la contemplațiunea lucrurilor și fenomenelor reale. Pe timpul lui Bacon metoda învățământului se reducea mai mult la comunicare și memorizare sēcă, ăr in știință domină cultul autorității. El și-a ridicat cuvântul in contra acestei procederi rătăcite, arătând că cunoștințe adevărate se pot procură numai pe calea observațiunii. Intuițiunea este proba cu care avem să controlăm cunoștințele nōstre. Contemplațiunea reală și esperiența sânt unicele mijloce, cari ne pot conduce la judecări neînșelătore. Bacon esprimă principiul intuițiunii așa: Basa tuturor cunoștințelor se reduce la adevărul, că noi nici odată să nu întorcem ochiimintii nōstre dela obiectele concrete, ci să primim in spirit imaginilelor intocmai precum ni se presintă ele in realitate. La cunoșcerea lucrurilor avem să pornim totdeuna dela esperiență; căci după ce am intuit și am comparat datele concrete, ușor ne putem ridică la regule generale. Așa dar el recunoșce intuițiunea ca isvorul a totă cunoșcerea, ca începutul și elementul de viață al desvoltării intelectuale. Bacon este cel dinteu care tracteză principiul intuițiunii in sensul științei moderne. De asemenea mare se arată el și când stabileșce metoda, ce trebuie urmat in scrutarile de știință. Bacon vedu că știința de pe timpul seu eră clădită mare parte pe niște învățături și ipotese plăsmuite mai mult din inchipuire; ăr in loc de demonstrare obiectivă se folosiau apucături dialectice. Bacon introduse in studiul științelor metoda inducțiunii, care porneșce dela date empirice, pentru a se pute ridică la teorii abstracte. Prin acest nou metod științele, mai ales cele experimentale, luară un avânt puternic și învățării se îndătinară cu incetul a se provoca intru tote la fapte reale și la argumente imprumutate dela rațiune, ăr nu dela autorități. Metoda inductiv se cuprinde in opul lui Bacon, Novum organon, care apărū la anul 1620, făcend parte dintr'un sistem general al științelor ce el incepuse a-l publică sub numirea de Instauratio magna. Comenius, renumitul pedagog din vécul al XVII-lea, e acela care pornind din ideile fecunde ale lui Bacon, se incercă a pune in practică principiul intuițiunii. Se pôte afirmă că Comenius este fundătorul propriu al învățământului intuitiv in sens modern; inse el e de părere că acest ram de cunoștințe să se propună copiilor inainte de a veni ei sub influența învățământului sistematic, adecă in casa părintească, seu precum el o numeșce, in școala familiară. Este interesant a ști, cum își imaginéză Comenius procesul învățământului intuitiv. Obiectele, spune el, ni se presintă mai întâiu in generalitatea lor. Omul incepe a cunoșce lucrurile după aceste noțiuni fundamentale: ceva, nimic, există, cum, când, unde, pentru ce, șcl. Locul, timpul, modul, cantitatea, calitatea, relațiunea, șcl. au să fie punctele de pornire la cunoșcerea lucrurilor. Cu privire la cunoștințele reale, Comenius afirmă, că in restimpul periodului, ce dureză până la anul al 6-lea, li se pot procură copiilor

noțiuni elementare despre produse și fenomene mai simple din natură, precum sânt: apa, pământul, aerul, focul, gheta, șcl.; animalele mai cunoscute, plantele și mineralele, cari obvin adese ori in comerțul dîlnic. Copiilor li se pot comunică începuturi din geografie, decă le esplicăm ce este deal, munte, vale, riu, sat, opid, șcl. Minteia copiilor se pregăteșce pentru istorie, decă li punem să enareze ce s'a întâmplat ađi, și ieri și să ne deie sēmă cum s'au purtat unii ómeni cunoscuți, intre anumite împregiurări. Gramatica copiilor se reduce la aceea, că ei să audă din partea celor crescuți vorbire corectă și frumoșă, apoi să se deprindă a pronunță cuvintele bine și frumos. Astfel se agereșce auđul copiilor, pentru a ști deosebi acurat formele corecte ale limbei de cele eronate. Pregătim judecata copiilor pentru arta dialectică așa, că le punem întrebări interesante, și li facem să ne respundă corect; in urmă le dăm voe să ne întrebe și ei. Copiili primesc pregustare din arta poetică, decă li învățăm a rostii frumos poeziore simple și acomodade priceperei lor, șcl. Comenius e de părere, că in modul acesta ęnșiși părinții pot iniția pe copiili lor in tote ramurile cunoștințelor. El espune detaliat scopul și materiile învățământului intuitiv, și tracteză acest obiect cu o manieră forte rațională; inse ceea ce pretinde Comenius este imposibil a se realisă intre marginile primei educațiuni familiare. Copiili până in etate de 6 ani ęcă nu au destulă pricepere, nu posed un cerc de observațiune destul de larg, ca să pótă primi și asimiliă tote cunoștințele preparative, pe cari le prescrie Comenius. Să vedem unele sentențe alese dela Comenius: Invățământul are să se începă cu intuițiuni, ăr nu cu descrieri orale. Numai prin intuițiune se pot desvoltă cunoștințe clare. Așa dar să nu propunem tinerimei umbra obiectelor, ci obiectele reale ęnșeși, cari fac impresiuni asupra sensurilor și asupra facultății represintative. Pune sub sensuri tot ce vrei să cunoști bine. Omul are să și căștige înțelepciunea, pe cât e posibil, nu din cărți, ci din privirea cerului și a pământului. Inteu vom deprinde sensurile, apoi întărim memoria, ăr in fine luminăm judecata și rațiunea. Deprinderea in vorbire și cunoșcerea lucrurilor trebuie să męrgă totdeuna paralel. In spiritul acestor vederi a prelucrat Comenius și un Abcedar cu icóne de intuițiune, care apărū la 1657 sub numirea de Orbis pictus.

Nu putem trece mai departe fără a face amintire și despre Locke, intemeietorului empirismului, a cărui idei avură insemnătate mare pentru desvoltarea teoriilor pedagogice. Formula lui Locke dice: Nimic nu se află in inteligentă, ce n'a fost mai nainte sub sensuri. Primele idei au să le primescă copiili nu prin vorbe numai, ci prin obiecte reale, ori prin icónele lor. Locke derivă tote cunoștințele din esperiență. Cugetarea omenescă, dice el, nu conține nici o singură idee, despre care s'ar pute demonstră, că este innăscută; spiritul operéză numai cu idei de acele, pe cari și le procură prin sensuri. Intre simțire și cugetare nu există deosebire esențială, ci numai calitativă. Despre cunoștințe a priori nici vorbă nu pôte fi. Unicul metod, indreptătit de a ne căștigă cunoștințe sigure, este procederea a posteriori, seu inducțiunea. Spiritul omenesc e o »tabelă rasă«, pe care esperiența gravéză datele sale.

In scrierile lui Franke, Rousseau și Basedow vedem aprețiat principiul intuițiunii după cum trebuie. In școalele pietistilor și in instituttele filantropilor se propuneau obiectele de învățământ prin intuițiuni, și se făcură incercări de a practisă și esercițiile intuitive chiar in înțelesul lui Comenius. Destinsul pietist Francke dice, că tote obiectele ce se pot arată, să se

AURORA.

arete școlărilor în natură. Spre acest scop el înființă la institutul său din Halle un muzeu de produse naturale, și poftiă că școlarii să cerceteze acest cabinet de colecțiuni, pentru a intui produsele naturale în realitate; apoi Francke conducea pe școlari în atelierele manufacturilor, pentru a le procura idei clare despre ocupațiunile omenești. Rousseau se exprimă în opul »Emil« așa: Simțirea este facultatea, care se deșteptă și se desvoltă în om mai întâi. Asupra acestei facultăți trebuie să se îndrepteze atențiunea noastră mai de timpuriu. Aplicați după putință fieșcare sens; examinați și controlați impresiunile unui sens, prin impresiunile celorlalte sensuri. Măsurați, numărați, cumpețiți și comparați. Elevul meu încă nu știe ceti din cărți, dar cu atât mai bine știe ceti din cartea cea mare a naturii, șcl. Tot în acest înțeles procedea și Basedow, reprezentantul de frunte al filantropinismului. Principiile lui se reduc la următoarele: Tot învățământul trebuie să plece dela intuițiuni, și prin aflarea unor metoduri raționabile, este de lipsă a feliicită instructiunea pe cât numai se poate. Astfel vorbește el în cartea sa numită »Methodenbuch«, care apără la anul 1770. După aceste principii propunea Basedow în renumitul său institut din Dessau, apoi scrise el și un Abcedar, cu icône pentru intuițiune, care purtă numele de »Elementarwerk.« Privind peste cele espuse, vedem că în secolul al XVIII-lea, de și sporadic, se arată nisuițe de a reformă metodul învățământului pe basa intuițiunii; inse aceste stăruințe reformătore considerau mai mult învățământul mediu, pe când școla poporală remase puțin atinsă. În școla poporală domină un metod mecanic, se cetiă fără a judecă, se impovară memoria cu vorbe și frase gôle, fără a desvoltă inteligența. Chiar aceste impregiurări le avu în vedere Rochow, care s'a nisuit a corege metodul școlei elementare prin introducerea învățământului intuitiv. El consideră exercițiile de cugetare și vorbire ca mijlocul cel mai sigur de a lumină judecata poporului, a-l scôte din intuneric, care este cauza miseriei. Rochow observă cu deosebită atențiune viața și modul de lucrare al poporului, care locuia pe bunurile sale de lângă Brandenburg, și se convinse că țeranul este neprecutat și neistet, din cauza că școla nu îi desvoltă judecata și puterea de a observă. Rochow dice, că la învățarea copiilor, și mai ales a copiilor din popor, instructiunea are să fie cât mai simplă, intuitivă și plăcută. Invățătorul să nu pună numai decât carte în mâna școlărilor, ci începă cu conversațiuni ușore, cari deșteptă mintea și hrănesc inima. Apoi invățătorul are să deștepte mai nainte de tôte atențiunea școlărilor, să-l deprindă a-și folosi sensurile, a vedé și a audí bine, apoi a privi obiectele și a da semă despre cele vedute și audite. Rochow a elaborat planuri și manuale; el însuși prepară invățători buni, și se luptă cu vorbe și fapte pentru înaintarea învățământului.

(Incheierea va urmă.)

Dr. Petru Pipoș.

Lupta lui D' Ailly.

— Episod din resbelele civile, după Voltaire. —

D' Ailly lățește spaima și mórtea prin dușmani,
D' Ailly, fălos de lupte de treideci de ani,
Și care, printre grôza de sânge și durere,
De și bêtrân, revine de nou a sa putere;
Un singur din resboinici sumeț eși nainte:
E june în flôrea vârstei, eroic și ferbinte.
Printr'un vârtej de flacări, de pulbere, de fum,

Și prin murinđi și leșuri și vaiet face drum
Superba lui mâné... Menințători și sprinteni
Ei amêndoi fac, caii să sânge de pînteni
Și amêndoi, pe iërba muială 'n roșe dungii,
Se 'ntimpină departe de șirurile lungii.
Și crunți, în haine grele de fer, cu brațul tare
Isbesc din lănci cu-un ciocnet ce vêrsă 'nfiorare;
Ecoul sună; frânte cad lăncile 'n pământ;
Așă într'un cer de flacări doi nouri ce 'nspăimânt
Și pôrtă 'n còste mórtea ce-astăptă cu nesațiu,
Se 'ntreciocnesc în aer și sbôră iute 'n spațiu;
Din mestecul lor gróznic schinteile apar;
Un tunet isbucnește, de spaimă toți tresar,
Dar, cu-un avânt puternic, de caii lor departe,
Acești sêrmani resboinici ș-aleg o altă mórte;
În mâna lor lucește unelta de măcel:
Discordia șosește; demonul de resbel,
Sângerătorea mórte stă sarbedă alături!
Viteji, opriți turbarea! Dați sabile în lături!
Dar sôrtă tristă aprinde a lor dorinți neîntrânte,
Și unul altui cêrcă oțelul să implante
În inima dușmană ce o ascunde armura;
Și fierul ce-i apêsă sclipind sbôră d'adură.
Lovite des, schintee a lor fierii pieptare,
Și brațul lor se umple de sângele ce sare;
Dar pavêza și coiful, oprind a lor porniri,
Resping cãtva timp mórtea și înșclă a lor loviri;
Atât de mult se luptă cu inderetnică
Cât ambii se respectă mirați de vitejiă.
D' Ailly bêtrânul inse, isbind în urmă amar,
Dobôră la picior-e pe tinerul vlăstar;
Vederea-i pentru vécuri se 'nchide la lumină,
Pe când, alături, coiful se tăvălește 'n tină.
D' Ailly îl privește 'n față: un gemet scôte greu!
Îl vede, îl cuprinde, căci vai! e fiul seu!
Sêrmanul tată simte că inima-i se sfarmă
Și 'n sinul seu îndreptă nefericita-i armă.
Dar soții opresc brațu-i durerea-i înfrânând;
Atunci locul de grôză el lasă tremurând, —
Oh! mort ar fi mai bine în biruința-i crudă!
De curte, ômeni ș-arme nevrând să mai audă
Fugind de sine, fuge în loc deșert și sfânt,
S'ascundă desperarea-i în margini de pământ.
Acolo, când resare slab sôrele pe dealuri,
Ori, ostenit de cale, se culcă 'n sin de valuri.
Cu glasul, séu repetă resunetul pustiu
Un nume, tristul nume al scumpului seu fiu!

George Murnu.

În giurul lunei.

— Comedie într'un act, de Octave Feuillet. —

(Urmare.)

Toma. Cred și eu, dnă Dupuis, — dar astă plăcere va remăné pentru o altă ocaziune.

Regina. George, te rog, stăruiește tu pe lângă dl; și nu uită că mi-a făgăduit de a gustă din bu-dinca... S! dle Tom, ve recomand și dulcețile mele, ce fac eu însuși, și me cam fălesc cu ele. La revedere scumpul meu domn!

Toma. La revedere, dnă, la revedere! (Dna Dupuis ese.) A! a! hm! hm! ia să vedem acum și bu-dinca asta atât de recomandată. Dar nevêsta ta e fôrte cucernică? hai?

George. Da, puțin... dar are o cucernicie care nu jignește pe nimene. Pe mine nu me supêră de loc. Dar Tom! vèd că tu nu bei? (Plecând ochii.) Ian spune-mi Tomiță, nu așă că ți se pare cam pre provincială, nevêsta mea?

Toma. Ba nici de cum, nici de cum!

George. Ba e tocmai așa. Ei, dar ce vrei; ea n'a ieșit nici odată din cuibarul seu! Ș-apoi, sosirea ta i-a cam incurcat mințile, după cum ved. Nini nu mai știe ce dăce... Vorbește vrute și nevrute, ba ceea ba cealaltă!... ca o mără neferecată.

Toma. Ba nici de cum!..

George. Ba-i tocmai așa! nu mai tăgădui! Te apucase nervii deja!.. Ș-apoi și pe mine, cam tot asemenea. Par că se jurase să-ți arate cusururile ei cele mai rele; cu toate că știu că are și calități foarte de prețuit!

Toma. Dar eu nu me indoesc de loc!.. Privește... budinca asta e escelentă.

George. (Cu putere mâței.) Jos Minetă! Am s'o arunc într'o băltă, jigănia acesta! (Marianei care intră.) Ia de aici măța asta. De va mai intră o arunc pe ferestă. Adă-ne caféua.

Mariana. Haide, vino, vino dragă Blanseto, de-orece dlor aceștia nu le plac ochii tei. (Cu jumătate voce, eșind.) Ostrigatul ista restornă toate lucrurile de casă.

Toma. (Ia cleștele și scormonește în cămin, predonind.) O bell' alma innamorata, o bell' alma innamorat'... Voi n'aveți nici un teatru în târgușorul acesta?

George. Teatru? îmi pare că vrei să glumești; avem teatru totdeauna la sfântul Ilie când se face iarmaroc.

Toma. Reu de tot... Și ce ve faceți atunci în toate lungile seri de erno.

George. Erna, vorbim vrute și nevrute la gura sobei; facem câte un pichet; séu când se adună și vr'o câțiva vecini jucăm un vist.

Toma. De sigur că jică de minune și pré sf. sa părintele?

George. Da, da, de multe ori. Véra me distrez cu cultivarea grădinei mele... Apoi ne primblăm pe dealuri și pe văi, séu prin păduricele de pe marginea riului, — ș-apoi, mai la urma urmei, noi pe aici, ne culcăm foarte de cu vreme...

Toma. Hm! acesta un lucru foarte moral, foarte! (Un moment de tăcere. Mariana termină serviciul și iese.)

George. În sfârșit, éta-ne singuri. Poți să-ți deschid totă inima mea, scumpul meu Tom, bătrânul meu camarad. Dar bé încă puțin, Tom, tu nu bei mai de fel! Ce dăci de rachiuașul acesta, ștreașura?.. În sănătatea ta, amice! — Știi tu că sunt treișeci și cinci de ani de când nu ne-am vădu?

Toma. Chiar așa! Sunt treișeci și cinci de ani, séu cam aprópe, de când ne imbrătoșeam... în strada Montmartre, în curtea Mesageriilor, — jurându-ne amicitie și corespondență eternă... Corespondența se stinse, ca de obicei după doi ani... dar amicitia a cloicit sub cenușă... Minunat e rachiul teu, George!

George. Imi pare foarte bine că-ți place. Hei Tomiță, în viața noastră intelnim de multe ori și momente fericite!

Toma. Cui o spui tu, băețele!

George. Drept vorbind, cine ar puté să cunoască acesta mai bine decât tine Jucundus ce ești! Dar de sigur că tu ai făcut vr'un contract cu Satan: nu te-ai mai schimbat de loc, ai ramas tiner și încântător. Iți aduci tu aminte în ce mod dăcea Palma: »Eram tiner și superb!« Ai o barbă și niște musteți ca un leu din Atlas... Semeni cu Enric al VI-lea... Dar mai bé nișel, amice!

Toma. Scumpul meu moșnég! ești glumeț de tot! (Punându-și cólete pe mész și luând un ton con-

fidențial.) Ian spune-mi, ce ideie ai avut tu să te ingropi în pustietatea asta, hai?

George. (Serios, de-odată.) Me găsești cam seltătăcit nu-i așa?

Toma. Nu, nu; dar ce ideie ț-a venit, spune-mi-o în patru ochi?

George. Ei tocmai, m'am seltătăcit, după cum ț-o spun, și eu o simt bine. Ah! scumpul meu, provincia pörtă forte cu drept titlul ei deșradător. Eu o compar cu acele isvóre de apă ferbinte, care-ți iau un animal viu și ți-l innapoesc gata petrificat. Ce ideie mi-a venit, me întrebi tu? Ei Dómne! ce e viața, Tom! O inlanțuire de întemplări, un scaiete fatal ce se prinde de tine de cum te-ai născut și care nu mai incetéză de a te inghimpá până ce intri în mormânt. Éca și rom, iubite.

Toma. Ai obicei în fiecare séră să faci asemenea libațiuni necumpătate, Jorjicei?

George. Nici odată, amice. O fac asta în onórea ta numai.

Toma. Astfel dăceam... Acesta-i romul? bun, — continuă odisea ta.

George. La Paris, după cum știi, eram pe calea unui frumos viitor; eram să-mi capét diploma mea de avocat, când, niște afaceri me chemară aci numai pentru trei luni cel mult, dar, o hohó! când odată provincia pune mâna pe tine, te ține sdравán.

„Și avarul Acheron, ține bine prada sa!“

În scurt, am fost surprins de farmecul... cam necioplit fără indoiélă, dar necontentit, al acestei esistenți provinciale; am mestecat după pofta mea, această fericire deșertă, aceste obiceiuri malicioșe, dulcea monotonie, — așa că într'o dă me găsiu infășurat în ele ca într'o rețea de fer, — și remăsei prins!

Toma. Oh! oh! de sigur că dna Dupuis a luat bună parte în chestia acesta?

George. Amicul meu, de me vei crede séu nu, — dar ț-o spun că ea erá încântătoare. Ș-apoi mai trăiá încă bătrána mea mamă, și ficsarea mea aici erá pentru ea cea mai vie satisfăcțiune. Dar mai ie puțin Kirș, Tomiță.

Toma. Acuș. Dar ia spune-mi: Nu cred că vei fi ramas vecinic zidit în târgul acesta de treișeci și cinci de ani încóce? de sigur că cel puțin vei fi incungiuurat Franța? Te duci câte odată la Paris?

George. Ah! nu-mi vorbí de asta. Mi-am făcut incungiuurat Franței în grădina mea, și n'am mai vădu Parisul dela imbrățișarea noastră din strada Montmartre!

Toma. Cum dracu!.. dar alta dată tu aveai o mare pasiune pentru voiagiuri?

George. O am și acum, amice; dar ce să fac? Când m'am insurat, proiectasem ca după cincispreșeci ani să vënd totă averea mea imobilă, și cu economiile ce voi fi făcut să duc pe femeia mea la Paris, — și de acolo în munții Pirinei... Aveam o manie ca să vënd Pirineii; — dar apoi, după cinci ani de călătorie căpétarăm o fetiță...

Toma. Tu ai o fiică?

George. Ceva mai mult: sunt bunic. Ei bine, a trebuit să-mi urmez cu cultivarea pământurilor mele, încă șeci ani mai mult, pentru a puté să inzestrez după cum se cuvinea pe fiica mea. După acest termen inse, eram deja bătrán de tot; ș-am ramas în jilțul meu! Ț-am mai spus'o... viața mea n'a fost decât o inlanțuire de fatalități... Déca am face un mic punciu, Tomiță?

Toma. Fie și un mic punciu! A! tu ai o fiică, ș-ai măritat-o bine, cred?

(Va urmă.)

Iubileul la aniversarea de 25 ani dela mórtea lui Simeon Bärnuț.

Românii selăgieni cu ocasiunea adunărilor generale ale despărțământului XI al Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român și ale Reuniunii femeilor române selăgiene în fiecare an își au serbătorile lor culturale naționale, la cari în timpii din urmă, cu bucurie constatăm, poporul țeran a început din an în an a participa în număr tot mai mare: dar festivitatea iubilărilor dela 14 iuliu, parastasul, ce în această zi s'a ținut pentru sufletul celui mai mare român selăgian, Simeon Bärnuț, în Bocșa-română, prin splendoră esternă, prin numărul asistenților și prin însuflețirea, ce reamintirea epocii, când românul sclavit de sute de ani în această patrie s'a proclamat pe sine și biserica sa liberă, se reoglindia din fețele mulțimei, a întrecut toate adunările și serbătorile, ce s'au mai vădut în aceste părți.

De și o parte însemnată a preoțimei și inteligenței române selăgiene mai multe zile a petrecut la Sătmar asistând la făimosul proces politic al părintelui dr. Vasiliu Lucaciu, de și poporul țeran acum a mijlocul secerișului e peste măsură ocupat și oboisit de lucrul de câmp, la parastasul din 14 iuliu la Bocșa-română, unde zac osemintele lui S. Bärnuț, a concurs atâta lume, cum nu s'a mai vădut. După ce reverendissimul vicariu al Sălăgiului dl Alimpiu Barboloviciu cu săptămâni înainte, prin un cercular adresat către toți protopopii și clerul selăgian a anunțat, că în această zi are să se țină parastasul în cestiune, românii selăgieni rivalisau în pregătiri spre a-și pute manifesta devotamentul, ce păstrează față de mărșeta umbră a bărbatului eșit din sinul seu, care în congresul național român dela 1848 în Blaș a fost oracul românismului, față de principiile singur salvătoare pentru nēmum românesc, esmise de densus.

Bocșa-română e comună română modestă, cu 750 suflete, situată pe un șes frumos în valea Zălaului, între Șimleu și Zălau, cu o bisericuță de lemn, de cari se mai pot vedea în comunele mai mici românești. Biserica e așezată în mijlocul comunei pe un loc mai nalt. Cimiterul de lângă biserică e destul de larg, cam de 2000 stângeni pătrați, încungiuat cu îngrădelă de scânduri. În partea de către mărădă a cimiterului, mai vis-avis de ușa bisericeii, zac osemintele lui Simeon Bärnuț, asupra cărora românii selăgieni pētrunși de pietate încă la anul 1878 au ridicat un monument frumos de marmore, înalt de 30 metri. Pe partea de apus a monumentului de asupra e sculptat *vulturul roman* cu aripe estinse, sub el *crucea*, însemnul creștinătății, ăr sub acesta inscripțiunea cu litere de aur:

»Lui Simeon Bärnuț n. 1808 21 iunie, † 1864 16 maiu. Fii Sălăgiului.»

În partea spre miărădă:

„Libertate, frățietate, egalitate, naționalitate.“

În partea spre resărit:

»Blaș 1848 1/13 maiu.«

În partea spre miărădănopte:

»Poporul român ține minte de binefaceri și nedreptate.«

Mormântul și monumentul e încungiuat cu îngrădelă frumôsă în lățime de 3 metri, în lungime de 6 metri.

Considerând micimea bisericeii pentru servirea

parastasului s'a construit un mare altar în cimeter, acoperit cu frunzarie, ăr la pórta cimiterului ăr ridicat un arc triumfal din ramuri verđi.

La 14 iuliu des de diminetă a început a sosi aci poporul pietos din tóte părțile Sălăgiului, în frunte cu preoții, învățătorii și alți inteligenți. Toți veniau sub prapuri bisericești, cu capete desvélite, cântând și rostind rugăciuni, cum e datina când poporul merge la hramuri. Cu deosebire a fost impunătoare procesiunea, ce a venit de pe valea Crasnei, de către Sulpure, o procesiune cam de 400 bărbați și femei, urmată de 35 căruțe. La acesta procesiune s'a alăturat frații veniți din Sătmar și Bihor, cari încă în preseră sosiră la Supur, unde la casa proprietarului Andrei Cosma au fost primiți cu ovațiuni din partea poporului și a corului plugarilor români din această comună.

La 8 ore a. m. în Bocșa-română deja erau coadunați afară de 2 (reținuți prin adance bătrânețe și prin bôlă) toți protopopii și cam 100 preoți selăgieni, mai întręga inteligență mirenă, tóte damele române selăgiene și cam 3000 țerani și țerance îmbrăcați serbătorește, apoi óspeții din Bihor, Sătmar, din Ardeal și din Bănat, dintre cari însemnăm aci pe dd. dr. V. Lucaciu, A. Berinde, G. Szabó (redactorul »Gutinelui«), I. Selagian protopop din Vezend, Gavril Lazar protopop în Sanislău, D. Pop advocat și proprietar în Vezend, Fr. H. Longin cu dna soție n. Elena Pop din Deva, Al. H. Longin advocat în Deva, V. Muntean din Timișóra, A. Coșiolțian din Sibiu șcl.

La serviciul divin a pontificat dl Alimpiu Barboloviciu, bravul vicariu al Sălăgiului, încungiuat de 24 protopopi și preoți îmbrăcați în ornate frumoșe bisericești. Cântările le-au eșecutat bineorganizat cor al plugarilor din Supurul-de-sus, sub conducerea capelanului Aug. Osian și a docintelui M. Bobiș, corul plugarilor din Hotoan condus din partea preoțului V. Patcaș și a docintelui T. Medan, și corul musical al țerenilor români din Darolț. Pēcat, că preoțul și docintele din Darolț nu ș-au luat ostenela, ca și domnia lor, ca cei mai de sus numiți, se conducă în persónă acest cor compus din bravii poporeni ai lor și să auđă cu urechile proprie complimentele, ce din tóte părțile s'au făcut la adresa acestor țereni pricepuți atât de bine la manuearea instrumentelor musicale. Corurile amintite ni-au dat palpabile probe, că poporul român e aplicat și capabil la ori ce întreprinderi bune, numai să aibă conducători devotați. Fire-ăr ca cât mai curēnd preoții, docenții și poporul și din alte comune să imiteze pe supurani hotoanani și darolțiani pretotindenii formând coruri de ale plugarilor, cari precum ne-au probat eșemplele de sus, atât de mult contribue la nobilitarea simțului estetic, religionar și național.

După finirea serviciului divin urcându-se pe tribuna improvisată dl vicariu, cu elocința sa caracteristică a ținut un clasic discurs despre nemurirea sufletului în combinațiune cu detorințele creștinești ale Românului d'a păstră numele și memoria destinsilor sei fii, cari au bine meritat pentru biserică, națiune și patrie.

Tot atât de clasic a fost și discursul dlui G. Pop, đis de pe aceea tribună schițând datele biografice și meritele, ce S. Bärnuț ș-a eluptat ca profesor la Blaș, primul introducēnd pe catedră limba română ca limbă de propunere, apoi ca oratore în congresul național din 1848 proclamând libertatea poporului român și a bisericeii române, apoi ca profesor la universitatea din Iași, ca om de științe și de litere.

După aceste discursuri escelinte ascultate cu mare pietate creștinescă din partea miilor de credincioși coadunați, sub prapore și sub sunetul clopotelor

incungiurând biserica întreg convoiul cu procesiune impunătoare, au mers cu toții înaintea monumentului, unde eră aşezată o mulțime de parastase aduse de piosul popor.

Acî s'a făcut rugă și s'a ridicat paus, apoi sub un cort de frunzar, împodobit cu icône sante și cu girlande de flori s'a urcat pe tribună dşóra Aurelia Cosma, fiica proprietarului și directorului dela banca »Silvania«. A. Cosma, fosta elevă a școlei superioare a Asociațiunii transilvane din Sibiiu și cu o voce sonoră, cu accent pur românesc și cu farmec, cum pôte numai femeia română insufletită, a declamat oda »Bârnuț« ce dl Iosif Vulcan a compus anume pentru această festivitate. Declamatoarea mai la fiecare strofă a fost intreruptă prin strigări de consimțire, ér la fine a fost viu aplaudat atât autorul I. Vulcan, cât și declamatoarea. Intre aceste s'a distribuit 100 esemplare din numerul festiv al »Familiei« in care se cuprinde oda amintită și din péna dlui G. Sion »Bârnuț« și adunarea dela Blaș.

In fine preoții in ornat bisericesc au incungiurat morméntul, au ingenunchiat și s'au prosternut pe el cu ton înalt dicéandu-se rugăciunile de »deslegare«. A fost ceva sublim, pètrunđetor a vedé 24 preoți in frunte cu prelatul lor dl vicariu in ornat bisericesc prosternuți pe morméntul lucéferului românismului, sárutându-l, — a privi 3 mii de bărbați, femei in genunchi, cu ochi adăpați in lacrimi ferbinți, in inimile lor revocând đilele, când și pentru Român părea că resare sórele libertății și al dreptății după prigonirile seculare, și adânc mișcați pronunciând: »in veci amintirea lui!»

Ne-am depártat cu toții la ale nóstre ducénd cu noi memoria remprospétată a lui Bârnuț, autorul și represintantele cel mai devotat al programului național pentru poporul român din această patrie.

Monumentul și morméntul a fost acoperit de numeroase cununi pompóse dintre cari amintim următoarele:

1. Cununa de stegiar (artificiosă) cu primă lată avénd 10 metri de moire roșu cu flori »nu me uită« și rose galbine, inscripțiunea: »1889. Poporul român selăgian 1848 1808. Celui mai mare fiu al seu. 1864.«

2. Cununa de stegiar in colore albă, cu flori »nu me uită«, viorele, rose și primă vénéță de 8 metri cu inscripțiune: »Femeile române selăgiane — ale tale dintru ale tale.«

3. Alta cunună pompósă cu primă vénéță de 10 metri și cu inscripțiune: »Institutul »Silvania« 1889 — Celui mai mare Român selăgian 1864.«

4. A preoților, cu primă rosă, de 8 metri: »Cleul român selăgian« — Marelui S. Bârnuț.

5. Alta de stegar, cu primă de doliu cu inscripțiune: »Poporul român din partea Eriului« — »Memoriei lui S. Bârnuț«

6. Advocații români au depus o pompósă cunună de lauri cu inscripțiunea: »Advocații români selăgieni« — »ilustrului iuriconsult«

7. din partea dlui G. Pop de Băsești o cunună mărétă de stegiar cu inscripțiunea: »1889, 14 iuliu — »1864. Non omnis moriar 28 maiu.«

Au mai depus cununi: familia dlui dr. I. Maniu (nepotul repausatului), rudeniile lui Bârnuț, românii din valea Mureșului, a Streiului, a Cernei și a Crișului (cunună de stegiar), corul plugarilor români din Supurul-de-sus și alți mulți cununi fără inscripțiuni.

Spiritul lui Simeon Bârnuț să planeze in intern asupra Selagiului, care i-a dat vieță, după mórte l'a primit in sinul seu și atât de demn mareței sale umbre i-a știut iubilă memoria și mórtea mult regretată!

Silviu.

Doze petreceri românești.

— Căpuș — St. Mărtin. —

Cu o viuă plăcere apuc péna pentru de a me face raportorul unor serbări cari nu pot decăt să ne producă noue mulțămire și bucurie; ér inaintea străinilor, să ne facă lăudați și admirați.

După cum se vede dar de pe titulă e vórbă de petrecerea dela Căpușul de Câmpia, de care ați binevoit a luá și dvóstre notiță in nr. 25. Ținéandu-se adecă in Căpuș adunarea generală a despártéméntului al XVIII al »Assoc. tne«, unii dintre membrii concepură fericita idee de a împreună cu această adunare interesantă și un concert. Și cuvéntul trup s'a făcut. Mulțămită zelului neobosit a dlor Romul S. Orbean și B. Suciú par. gr. cat. petrecerea au succés peste așteptări. Dar să fiu cronologic!

In diminéța đilei de 12 iuliu n. tot publicul adunat in un număr tare respectabil se adunase la biserica parochială, unde după finirea sftei liturgii se celebră și un parastas, intru memoria marilor bărbați George și Petru Maior. După celebrarea parastasului dl B. Suciú făcú genenlogia familii lui P. Maior, din care acum nu mai sânt — de nu me inșel — decăt numai doi descendenți.

Urmă apoi adunarea despártéméntului, la care parte din cauza pré marei imbulzeli și parte și din cauza pré marei călduri, nu putui luá parte. (?! Red.) Atâta știu că dl secretar al despárt. Simion Pop, a diserat despre »unele datine la poporul român și sanarea acelora.« La 2 ore p. m. se începú banchetul, la care participará mai 100 de persóne. După banchet se începú concertul cu următorul program.

1. »Visul« romanță, cântată solo de dşóra Silvia Crăciun din Bistrița.

2. »Pétra din casă«, comedie intr'un act de Vas. Alecsandri, jucată de dşórele: Letiția Hodoș, Elena Lupan și Olivia Iacobeseu, apoi de dnii: Virgiliu Codarcea, Ioan Mera, P. Gorea, I. Moldovan și P. Marin.

3. »Doină« cântec poporal, esecutat pe flaută de dl Tr. H. Pop.

4. »Astru d'amor«, poesie tradusă din franțozeșce de Dan Dry (repositul macedo-rom. I. Bagav), cântată de dşóra Silvia Crăciun; și a

5. »Vespasian și Papinian« dialog de Iac. Negruzzi, predat de dnii P. Gorea și P. Marin.

Nu pot să nu constatez că această programă destul de varie reuși fórte bine in tóte punctele sale. Dra S. Crăciun, cu vocea dsale puternică ce o modulă după trebuință, cu cele doue piese ce le-a cântat a stérnit aplausele publicului, ce asistă in număr mare.

Escelent ș-au jucat rolele lor dşórele Letiția Hodoș și dl I. Mera. Prima ca »Marghiolița«, ér al doilea ca »Nicu«, au fost la culme. A plăcut fórte mult dra Hodoș atunci. când venind sora pe scenă cu lacrimi in ochi își plânge sortea sa de »pétra in casă«, pe care mamă-sa, fiind că nu o pôte mărítá, vrea să o ducă la mănăstire. Publicul a respalit-o pentru această bună reușită aruncându-i buchete de flori și aplaudându-o. Ce voi dice mai departe de dl I. Merea, care ca un adevérat artist a produs pe Nicu ficiorul căminariul Pălcui, ce umblă la insurat? Nimic alta decăt cuvinte de laudă! Aceea nedibăcie și neindrásnelă in maniere și vorbe ce atât de bine caracteriséză pe un tiner nefrecat prin societăți, le-a interpretat atât de bine dl Mera, încát a făcut pe public să ridă cu hohot, dela început până in sfêrșit. Și cine s'ar mai fi putut conteni auđindu-l declarând amor Marghioliții ori cântându-i de dragoste?!

De tot bine ș-au jucat rolele lor și dnii P. Gorea și V. C. Codarcea, primul ca Leonil »vêrul cel

drăgălaș», ér al doilea ca Căminariul Pâlcu. Tot asemnenea și dșorele Elena Lupan, Olivia Iacobescu și dñii I. Moldovan și P. Marin.

De reușita in flaută a dlui T. H. Pop nu voi dice nimica, publicul îl cunoșce deja, căci l'a mai audít. Ca inchiere a reușit bine și dialogul »Vespasian și Papinian.« După finirea producțiunilor respective a concertului, publicul a gratulat și in personă diletanților.

La 9 ore séra se începú jocul. Să mi se ierte de astă dată, că nu pot să insemn numele P. st. dne și dșore care au fost de față, pentru că ar fi trebuit să me abștin cu totul delà joc pentru de a le puté insemná pe tóte, in cap mi-a fost cu neputință să le řin.

La 4 ore dimineța plini de celea mai plăcute suveniri ne despărțirăm regretând că petrecerea se finí așa de ingrabă.

Și acum dati-mi voiă, dle redactor, să me esplic, de ce am pus in fruntea acestui raport titula: »doue petreceri românești?« Voi spune in trei cuvinte. Am numit românescă petrecerea din Căpuș, pentru că la aceea s'au severșit astădi și așa lucrări cari nu pot decât să innalțe și să promoveze cultura și progresul poporului nostru; numesc românescă petrecerea delà St. Mărtin, pentră că ceea ce m'a incântat mai mult numai pe mine, ci și pe tóți cei de față, ceea ce a stors admirățiunea numai a mea, ci și a străinilor, a fost mulțimea costumelor naționale. Atâtea costume românești, de o așa frumseță și varietate n'am vedút și n'am audít să mai fi fost undeva de nu cumva la balul de curte din București.

Iři rídea inima și te simțiai transpus pe regiuni de tot fericite, când privind in giuru-ți, nu vedeai decât fote albe ca néua infrumșetate cu pui cari de cari mai artistici, și catrințe și șurțuri minunat țesute, și când audiai apoi cadențarea armonică a salbelor delà gât după taturile jocurilor! Am băgat de sémă, cum la o figură din quadril urmară după o-laltă in o colónă 15 românețe cari de cari mai răpítóre.

Și óre să nu te bucuri când veđi astfel de lucruri in Sânt-Mărtin, in orașul acela unde șovinismul e la culme? Regret din inimă, că nu putui cunoșce pe tóte dșorele, cari mai făcură să răpésca încă odată acest costum, care durere! incede din nou a fi părăsit tot mai mult și a se retrage érá in cercul restrins al sáteanului român. De ce? Nu-mi pot esplică!

Mai restéză să spun, drept inchiere, că precum la Căpuș, așa și aci in pausă s'a jucat istoricele jocuri »Călușerul și Bătuta« intre aplausele frenetice ale publicului.

»Ce jocuri clasice!« — »Ah, cât is de minunate!« — »Intr'adevăr admirabile!« — șoptiau străinii cari luară parte la acéstă petrecere.

Inse precum tóte se gată odată, așa ne tređirăm că aurora vine pe neșciute și cu o »bună dimineță« ne polteșce a ne luá adío unii delà alții și a ne despărți de și póte nu bucuroși...

Așa decurseră așádară acestea doue petreceri, cari de sigur numai cu greu vor fi uitate de cei ce le-au cercetat.

Aurel.

Aurora.

— Veđi ilustrațiunea din nr. acesta. —

Un sujet din mitologia grecă. Aurora a fost dñia dñiorilor. Artistul I. L. Hamon a represintat-o prin o fecióră in negligée incântătoare, care bé rouă parfumósă din sinul florilor.

I. H.

Literatură și arte.

Șcrii literare și artistice. Dl C. Gabrielescu, magistrat in Craiova, prepară o lucrare nouă asupra »Capacității femeii separate de bunuri.« — *Societatea geografică din București* va publică in curénd un opce va purtá numele »Patria Română«, cu menirea d'a face cunoscută România inafară și 'n lăuntru. — *Dictionarul geografic al județului Romanati*, publicat de Societatea geografică română din București, a apărut.

Sorierile lui Eminescu. După cât suntem informați, dl Titu Maiorescu, e hotărít a scóte după vacanțe o ediție in care să fie cuprinse tóte operile lui Eminescu, atât cele poetice, cât și cele in prosă, precum și cele politice publicate in diversele diare, de reposatul poet, și mai cu sémă cele din »Timpul.«

Operile lui Iulie Hașdeu. A ieșit de sub tipar la București: Tomul al doilea din »Operele Postume« ale Iuliei Hașdeu, intitulat: Chevalerie, Confidenceset Canevas, précédé d'une lettre et d'une notice par M. M. Emile Boutroux et Louis Leger, professeur au Collège de France. Intre altele cuprinde și scrisóra lui Sully Prudhomme despre Iulia Hașdeu. Peste 300 pagine, pe hârtie velină. Deposit la librăria Socec și la redacțiunea »Revistei Noue«, strada Regală 16 in București.

Studiu asupra lui Eminescu. In săptămána trecută a apărut un studiu critic asupra lui Eminescu, datorit penei dlui Corneliu V. Botez, student al facultăței de drept din București și redactor al părței literare delà »Revista literară.« Acéstă broșură se vinde in folosul statuei ce se va ridică lui Eminescu.

Carte juridică. Dl George E. Schina, președinte de secțiune la Curtea de apel din București, a scos de sub tipar, in traducere românescă, »Elementele de drept internațional privat séu conflictul legilor«, de T. M. Asser și Alphonse Rivier, profesori, cel dintóiu la universitatea din Amsterdam, cel de al doilea la universitatea din Bruxelles.

Traduceri dramatice. Colaboratorul nostru dl N. A. Bogdan a publicat următórele traduceri dramatice: 32. »Amicia e de aur«, comedie in 1 act. 33. »Amphytrion«, comedie in 3 acte și 1 prolog. 34. »Apucăturile căpitănelui Tic«, comedie in 3 acte. 35. »Bărbatul veduvei, comedie in 1 ac, (in »Liberalul«, 1887.) 36. »Bastardul«, dramă in 4 acte. 37. »Bunicul Fost-a-fost, comedie in 1 act. 38. »Cântărețul rătăcitor«, monolog. 39. »Carol VII la marii sei supuși«, tragedie in 5 acte. 40. »Casa de inchiriet«, comedie in 1 act, (in broșuri, 1882.) 41. »Clubul Secsului-Frumos«, vodevil in 1 act. 42. »Cocota și dragonul«, comedie in 1 act. 43. »Daruri de nuntă«, comedie in 1 act. 44. »Dl merge la club«, vodevil in 1 act. 45. »Don Cezar de Bazan«, dramă in 5 acte. 46. »Felix Orfanul, séu după 16 ani«, dramă in 5 acte și 7 tablouri, (in »Liberalul«, 1885.) 47. »Francisca de Rimini«, (de G. Drouineau), tragedie in 5 acte. 48. »Francisc Lepădatul«, comedie in 3 acte. 49. »Ginerele 'n Si-bemol«, vodevil in 1 act. 50. »Gurița«, comedie in 1 act. 51. »Hamlet, príncipele Danemarcei«, tragedie in 5 acte, (in broșuri, 1887, editura librăriei Șaraga, Iași.) 52. »Horațiu și Lydia«, comedie in 1 act. 53. »In giurul lumei«, comedie in 1 act, (in »Familia.«) 54. »Jean-Marie«, dramă in 1 act, in versuri. (in »Familia«, 1885.) 55. »Juvaerul Reginei«, comedie in 1 act. 56. »Leonard, séu Banditul cu cinci fețe«, dramă in 7 părți. 57. »Magarul lui Buridan«, comedie in 1 act. 58. »Marchisa de Pompadour«, vodevil in 1 act. 59. »Mișu și Cristina«, comedie in 1 act. 60. »Mórtea civilă«, dramă in 5 acte. 61. »Moștenirea Mătușicăi«, comedie in 1 act. 62. »Moștenitorul universal«, comedie in 5 acte. 63. »Narcoticul, séu școala

Amorului», comedie în 1 act. 64. »Noptea nunței trei Angot«, vodevil în 1 act. 65. »Nunta lui Figaro«, comedie în 5 acte, (în »Familia«, 1888.) 66. »O nuntă în 50 de ani«, comedie în 3 acte. 67. »O ploie de sărutări«, comedie în 1 act, (în »Liberalul«, 1884) 68. »Pianul Berthei«, vodevil în 1 act. 69. »Pierrot mort«, monolog, (în diarul »Țara«, 1889.) 70. »Polketa și Bamboș«, comedie în 1 act. 71. »Prețioșele ridicule«, comedie în 1 act. 72. »Quaquerul și Baletista«, comedie în 1 act. 73. »Regele Lear«, tragedie în 5 acte. 74. »Reynolds Savantul«, comedie în 2 acte. 75. »Resboiul vesel«, comedie în 1 act. 76. »Romeo și Julieta«, tragedie în 5 acte. 77. »Romeo și Mariella«, comedie în 1 act. 78. »Scânțea«, comedie în 1 act, (în »Liberalul«, 1885.) 79. »Scara de frînghie«, monolog, (în »Liberalul«, 1885.) 80. »Streina«, dramă în 5 acte. 81. »Teresa Raquin«, dramă în 4 acte, (în »Familia«, 1889.) 82. »Țirul afumat«, monolog. 83. »Veneția la bella!« comedie în 1 act. 84. »Vieta trandafirilor«, vodevil în 1 act.

Broșuri. *Dl Pană Buescu*, a scos de sub tipar la București o broșură intitulată: »Crisa agricolă și remediile sale«. După cum o spune dl Buescu în prefață, dsa va prezintă acest volum la congresul internațional agricol din Paris ce se va ține în vîra anului curent. — *Banca Națională și Valuta noastră*, lucrare de dl Andrei A. Popovici, a eșit la București. — *Studiu asupra cliimei Bucureștilor* pe anii 1885—1888, de dl Stefan C. Hepites, a eșit în capitala României.

Țiar nou. »*Cetățanul Liber*« se numește un țiar nou care a apărut la București și va eși în toate Țările.

Teatru și muzică.

Știri teatrale și musicale. *Dșora Ana Ciupagea* din București ș-a stersit studiile sale la conservatorul și la Comedia-franceză din Paris și 'n curînd se va întorci în patrie spre a-și lua locul la Teatrul Național. După părerea profesorilor, dșora Ciupagea are un minunat talent de tragediană. — *Dl P. Muzicescu*, profesor de muzică al conservatorului din Iași și șeful corului mitropoliei din acel oraș, va merge în București cu corul său; acolo va da un concert, compus numai din melodii populare. — *Tenoristul Gabrielescu*, după ce a debutat cu mare succes prin Italia, acuma cântă 'n America. — *Dl Ioan Brețean*, învățător în Vereșmort, comitatul Sătmar, va deschide la Baia-mare în 1 august un curs practic pentru studiuul notelor de cânt.

Teatrul Național din București. Se crede că stagiunea Teatrului Național din București, va începe cu renumita piesă: »Edip regele.« E vorba ca rolul principal din această piesă (Regele Edip) să fie jucat de artistul Nottara.

Corul mitropolitan din Iași de sub conducerea dlui Muzicescu, va da mai multe concerte în următoarele orașe: Roman, Tecuciu, Bêrlad, Galați, Brăila, Buzeu, Ploești, Sinaia, Focșani, Piatra și Fălticeni.

Curs practic pentru muzică. La Seini, în comitatul Sătmar, s'a deschis un curs practic pentru învățătorii români din protopopiatul Seini și giur, de cânt, cunoștința notelor și manauarea fisharmoniuului, pe timp de 2 săptămâni dela 1—15-a august st. n. a. c. în Seini la școala gr. cat. română. Despre cvartir este îngrijire, învățămînt gratuit, viptul se va pute face la olaltă și eștin. Este a se insinua până în 29 iuliu ori la protopopul A. Berinde, ori la cantor docintele Ioan Cionca. Acest curs este întocmit după cerințele noastre. Nunumai că se va propune — dară

se va și practisă, și invetă, ca așă domnii invetători, coadunați la cutare adunare, să potă cântă la olaltă ceva, și să nu fungheze fiecare osebit, ca și unstrăin.

Germanii despre Dima. Dl G. Dima, cunoscutul nostru profesor de muzică și cânt din Sibiu, autorul mai multor compoziții musicale cântate cu succes de toate corurile noastre vocale mai bune, a publicat, după cum anunțasem, la Lipsca, o culegere din compozițiile sale. Revista musicală de acolo, »Neue Zeitschrift für Musik« scrie foarte măgulitor despre operele compozitorului român. Din aprețierea lungă reproducem următoarele: »George Dima este un talent. El posedă simțimîntul pentru sufletul melodiilor de compozițiune, care le modifică după a sa individualitate. Și individualitatea sa este românescă, pe lângă totă cultura germană. A invetă mult și șcie să aplice bine ceea ce a invetă; el crează dela sine, inse mai totdeuna pe calea individualității caracteristice române. El ș-a însușit melodiile populare române și-și ia materialul din isvorul prôspet al melodiilor populare române, remâne inse tot Dima. Dima a priceput cîntecul, el a aflat tonuri, care le va ascultă bucuros ori-cine. Cu un cuvînt melodiile sînt bine întocmite, armonioșe, vocile de cânt tractate minunat, ele nu fac prê mari pretențiuni și au efect. Ele vor imbucurâ pe unii, ba pe mulți, și vor cuceri locul lor firm și vor eși la ivelâ și în concerte! Dima își va face drumul său, opurile sale vor emigrâ din Germania în România și de acolo se vor întorci în Germania admirate ca plante exotice.«

Mocean în Asia. După cât aflăm peste câteva zile, dl Mocean, cunoscutul profesor de gimnastică din București va plecâ cu o trupă a sa la esposițiunea din Paris. De aci va face o călătorie prin diferite orașe din Asia.

Biserica și școlă.

Instalarea noului episcop de Caransebeș s'a făcut întocmai după programul ce-l publicarăm și noi. Pr. Ssa noul episcop Nicolae Popea, a fost întimpinat în călătorie sa, începînd mai cu sêmă din Timișoara, la toate stațiile cu ovațiuni, ér la gara din Caransebeș cu un entusiasm rar, cu banderiu de călăreți, însoțit de trăsuri multe și orașul fiind decorat splendid. Sêra la conductul de făclii, în numele diecesanilor l'a sălutat dl Coriolan Bredicean, ér în numele orașului primarul Nemoian. Instalarea s'a servșit de cătră Pr. Ssa episcopul Ioan Mețian din Arad, după care noul episcop, rosti o cuvîntare frumoșă. După aceea urmă primirea corporațiunilor, apoi un banchet strălucit, la care primul toast fu rostit de Pr. Ssa episcopul Popea pentru Casa domnitore; Pr. Ssa episcopul Ioan Mețian beu în sănătatea guvernului; Pr. Ssa episcopul Popea pentru Esc. Sa archiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul; dl Bașeș pentru armată; dl dr. Alesandru Mocșonyi pentru noul episcop etc. Se cetirâ apoi depeșele. Sêra concert și bal.

Sinod archidieceșan în Blaș. Esc. Sa Prê sântitul mitropolit dr. Ioan Vancea prin o cerculară cu data de 19 iunie convocâ sinodul archidieceșan pe ziua de 17 septembrie n. c. în Blaș. În acest sinod se va regulâ cestiunea fondului preoților invaliți, inițiat de Escelența Sa prin dăruirea celor 5000 fl. v. a. și se vor pertractâ și alte obiecte de natură administrativă. La acest sinod va fi represinlat fiecare protopopiat prin câte-un preot și protopop tractual.

Societatea Transilvania din București are de dat cu începutul lui octombre st. n. un stipendiu în

suma de 1600 lei, plustase de înscriere și bani de drum. Acest stipendiu se dă pentru litere. Locul studiilor va fi universitatea din Viena. Doritorii de a ocupa acest stipendiu vor adresa cererile lor în București, către comitetul societății »Transilvania«, strada Plantelor 24, cel mult până la 25 august viitor st. n., însoțite de următoarele acte: 1. Act de botez; 2. Atestat de bacalaureat (maturitate); 3. Atestat de perfecta sănătate; 4. Act de bună purtare; 5. Act, prin care să se constate autobiografia sa (Circulus Vitae) și în fine 6. O declarațiune, prin care se obligă, ca după terminarea studiilor să servescă în partea locului. La acest stipendiu pot concura numai tineri români de dincoci de Carpați.

Dr. Baboș a ținut o conferință înaintea celor patru doctori bulgari veniți să studieze în institutul de bacteriologie din București. A vorbit despre »variola și vaccinare.«

Gimnasiul din Brad de 4 clase ș-a încheiat anul școlar la St. Petru și Pavel, luând parte nu public numeros. În anul școlar trecut au studiat în acest gimnasiu 101, erau la clasele normale 142 elevi. Pentru premii, afară de fondul gimnasial au dat medicul Ioan Rusu 5 fl., adv. dr. Ilea 4 fl., preotul evanghelic Zakariás 4 fl., parocul Jurca 1 fl.

Adunare învățătorască. Învățătorii români gr. c. din protopopiatul Ungurașului în Ardeal au ținut adunarea lor în comuna Șimborul-mare la 30 iunie st. n. Cu asta ocaziune învățătorul Simeon Rotar din Bălan a cetit două lucrări ale sale; învățătorul Teodor Păușan din Paușa a ținut prelegere practică cu școlarii; asemenea și învățătorul Ioan Ferghetea. Adunarea s'a ținut sub presiunea preotului Gavrilă Mușan din Șimbor.

Ce e nou?

Hymen. *Dr. Paul Gion*, cantor-învățător gr. c. în Șimand, s'a logodit cu dșora Iuliana Balint din Sinitea, comitatul Arad. Cununia se va ține la 28 l. c.

Știri personale. *Dnii D. Dragonescu și G. Pop* au fost numiți directori financiari, cel dintâiu la Cinci-biserici, al doilea la Aiud. — *Dr. Nicolau Pop*, secretar financiar în Sibiu a fost numit vicedirector în Neutra. — *Dr. Titu Maiorescu* a plecat dimpreună cu dna soție în Elveția unde vor petrece o parte a verii. — *Dr. Demetriu Barbu* din Pecica-română, în comitatul Arad, la 2/14 l. c. a fost promovât de către universitatea din Cernăuți la gradul de doctor în teologie.

Memoria lui Eminescu. La Botoșani, după cum mai anunțarăm, s'a luat inițiativa pentru ridicarea unui bust lui Eminescu. Tot în scopul acesta, dl advocat Rarzi a făcut o propunere în sinul consiliului comunal al orașului Botoșani. După cât aflăm consiliul comunal din orașul Botoșani ține la dispozițiune, trei mii de lei pentru monumentul ce se va ridica pe mormântul poetului Eminescu.

Schimbare la gimnasiul din Beins. *Dr. Petru Mihut*, director al gimnasiului de Beins, dimisionat din postul seu, a fost numit paroc-protopop în Olasiul Orășii-mari. — *Dr. Ioan Butean*, profesor și conector la gimnasiul din Beins, a fost numit director al aceluși institut.

Române cu carte. *Dșora Conta*, doctor în medicină, fiica repostatului filosof și fostului ministru român Conta, a făcut la congresul pentru drepturile femeii, ce s'a ținut la Paris, o conferință în care a arătat, că construcția anatomică a femeii e egală cu

a bărbatului. Conferințierei, care a fost viu aplaudată, i s'a făcut ovațiune. — *Dșora Sarmisa Bilcescu* a trecut, cu laudă, al treilea examen de doctorat înaintea facultății de drept din Paris. Densa a trecut două examene în mai puțin d'o lună. — *Dșora Constanța Bârsan* a susținut teza sa pentru licență la facultatea de litere din București, secțiunea istorică-filosofică. Subiectul tezei este: »Colegiile la Români cu specială privire asupra celor din Dacia.«

Spital pentru studenți. Cetim în »Fôia bisericească și școlastică«: În piața Blasului se edifică școlă nouă de fetițe, er școlă cea veche de fetițe din strada Otelului se preface în spital, destinat în prima linie pentru studenți morboși. Meritul de căpetenie și aci este al Escelenței Sale Pré sântitului mitropolit dr. Ioan Vancea, căruia nu numai cei de acum, ci și posteritatea va avé să-i fie recunoscătoare pentru sacrificiile, ce în continuu le aduce pe altariul bisericii și națiunii sale.

Bal în Borgo-Prund. În favoarea bisericii gr. c. din Borgo-Bistrița se va da la 28 iulie un bal în școlă fundațională din Borgo-Prund. Comitetul arangiator se compune din dnii Moisa Pop paroc-protopop, secretar dl dr. Nic. Hanganuț medic, cassar preotul A. Candale.

Petrecere de veră. »Reuniunea pompierilor« din Tilișca a arangiat la 16/24 iulie în »Bercul-verde«, o petrecere cu joc. Vinitul curat a fost destinat pentru fondul reunirii.

Costumele naționale în Paris. S'a spus delat început despre succesul cel mare al costumelor naționale, care sânt cumpărate ca pânea caldă, scrie corespondentul din Paris al »Românului.« Îți pot spune acum, că pentru balurile costumate, dâmnelle parisiane l'au adoptat și-l pörtă forte frumos. La serbarea costumată (numai costume țărănești din tôte némurile) dată de directoarea revistei »La Nouvelle Revue«, dna Edmond Adam, la proprietatea ce o are în impregiurimile Parisului (L'abbaye de Gif), costumul românesc era purtat de două dâmnelle, neveste de țărâști, și anume dnele Hugues Le Roux și Anna Saint-Cère. »Figaro« va publica în pagina musicală o melodie de a lăutarilor români.

Necrolog. *Dr. B. G. Popovici*, cunoscutul comerciant din Viena și spriginitor al tuturor cauzelor privitoare la cultura națională, a încetat din viață la 8 iulie, în etate de 65 ani.

Poșta Redacțiunii.

Vezend. Primind alta mai completă, nu am putut-o întrebuința.

Călințarul săptămânei.

Ziua sept.	Călințarul vechiu	Calind. nou	Sorele
Dumin. 7	dupa Rusali, Ev. dela Mateiu c. 9, gl. 6, a inv. 7.	res.	ap.
Duminea	16 Mart. Antinogen	28 Siegfried	4 19 7 52
Luni	17 † Mart. Marina	29 Marta	4 20 7 52
Marți	18 Iachint. si Emilian	30 Beatrice	4 21 7 51
Mercuri	19 Cuv. Macrina	31 Ignatie Loj.	4 22 7 50
Joi	20 † St. Proroc Ilie	1 Aug. Petru	4 22 7 50
Vineri	21 Par. Simeon si Ioan	2 Gustav	4 23 7 49
Sămbătă	22 † Mir. Maria Magd.	3 August	4 24 7 48

Semestrul ianuarie-junie s'a încheiat cu nr. 26. Rugăm pe abonați să binevoiescă a-și innoi abonamentele de timpuriu; cei ce nu mai vor să fie abonați, sânt rugați a ne innapoiă numărul acesta, ca să le sistăm espedarea.